

01-14/4-1470 din 03.04.2024

La nr. ____ din _____

**Instituțiile medico-sanitare publice
republicane, municipale și raionale
Direcția Sănătății a Consiliului mun. Chișinău
Direcția Sănătății și Protecției Sociale U.T.A. Găgăuzia
Secția Sănătății Primăriei mun. Bălți**

Situația epidemiologică prin hepatitele virale B, C și D și măsurile de control și răspuns

Hepatitele virale constituie una dintre provocările de sănătate publică, datorită răspândirii globale, endemicității, morbidității și mortalității crescute cât și ratei înalte de invaliditate consecutiv cronicizării infecției.

În Republica Moldova se realizează activități în supravegherea epidemiologică, reducerea morbidității, invalidității și mortalității determinate de hepatitele virale acute și cronice B, C și D, cirozele hepatice cauzate de virusurile nominalizate.

Conform datelor statistice în republică, în anul 2023 au fost înregistrate în total 2807 cazuri (a.2022-1997 cazuri, a.2021-1888 cazuri) de hepatite virale, inclusiv 55 (1,96%) cazuri forme acute și 2752 (98,04%) cazuri forme cronice, respectiv a.2022-29 (1,4%), a.2021-45 (2,3%) forme acute și a.2022- 1969 (98,6 %), a.2021-1843 (97,8%) cazuri forme cronice.

Din numărul 2807 total de cazuri de hepatită virală acută și cronică înregistrate în anul 2023: 2754 (99,3%) cazuri sunt hepatite virale B, C și D, 2 (0,1%) cazuri hepatită virală A, 3 (0,1%) cazuri hepatită virală E și 13 (0,5 %) cazuri alte hepatite virale.

Ponderea hepatitelor virale forme acute parenterale este determinată de hepatita virală B – 30 % (12 cazuri), hepatita virală C – 62,5 % (25 cazuri), hepatita virală D (co-infecție și suprainfecție) - 7,5 % (3 cazuri), comparativ cu anul 2022 - 22,7 % (5 cazuri), 68,2 % (15 cazuri) și – 9,1 % (2 cazuri) respectiv. Ponderea hepatitelor virale, forme cronice parenterale, este determinată de hepatita virală B cu Delta

Antigen 1,9 % (40 cazuri), hepatita virală B fără Delta Antigen 33,5 % (701 cazuri), hepatita virală C de 64,6 % (1350 cazuri), comparativ cu anul 2022 - 1,8 % (27 cazuri), 28,4% (412 cazuri), de 69,8 % (1013 cazuri), respectiv.

Indicele morbidității prin hepatita virală B acută s-a redus de la 10,6 cazuri la 100 mii populație în anul 2004 până la 0,39 în anul 2023, respectiv, prin hepatita virală C acută de la 2,95 cazuri până la 0,82 cazuri și prin hepatita virală D co-infecție și suprainfecție – de la 0,22 cazuri până la 0,10 cazuri (Figura 1).

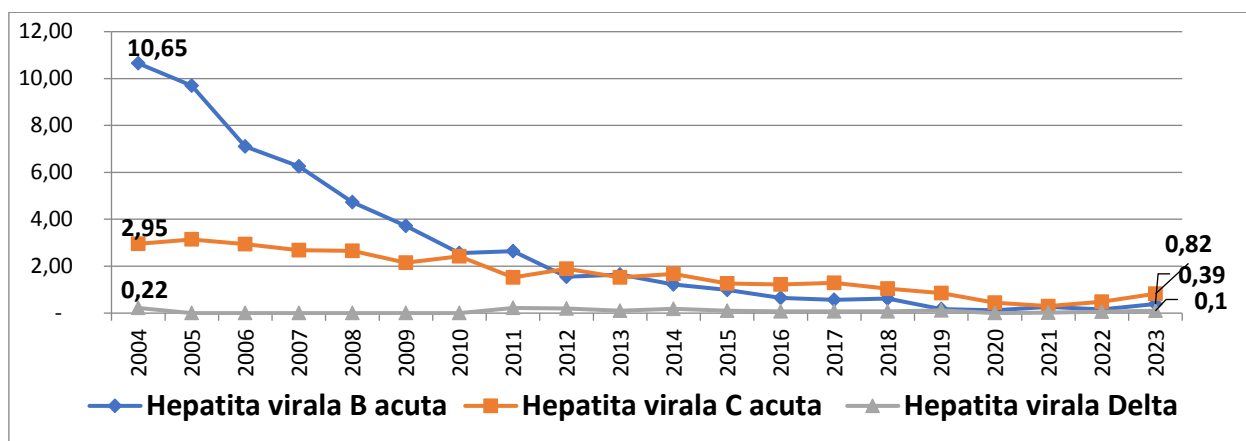

Fig.1 Dinamica morbidității prin hepatitele virale B, C și D acute în Republica Moldova, la 100 mii populație, a.a.2004-2023

În formele cronice, indicele morbidității prin hepatita virală B cronică cu Delta antigen primar depistată s-a redus de la 1,39 cazuri la 100 mii populație în anul 2011 până la 1,31 cazuri în anul 2023, prin AgHBs primar depistată de la 91,54 cazuri la 100 mii de populație la 20,43 și s-a majorat prin hepatita virală B cronică fără Delta antigen primar depistată de la 17,16 cazuri până la 22,99 cazuri și prin hepatita virală C cronică de la 17,18 cazuri până la 44,28 cazuri, respectiv (Figura 2). Această majorare este determinată de intensificarea testării la hepaitile virale B și C.

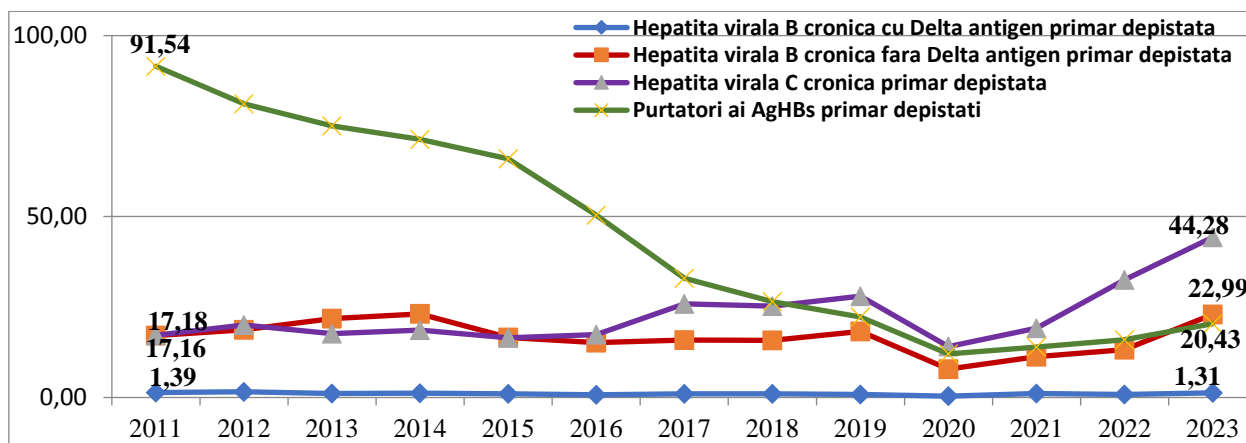

Fig.2 Dinamica morbidității prin hepatitele virale B, C și D cronice în Republica Moldova, la 100 mii populație, a.a.2011-2023

Incidența pe teritorii administrative la 100 mii populație:

- *a hepatitei virale B acute* a constituit în Leova-2,96 cazuri, Drochia-1,62 cazuri, Sîngerei -1,51 cazuri, Comrat -1,40 cazuri, Orhei-1,25 cazuri, Bălți-1,05 cazuri și Chișinău-0,89 cazuri;

- *a hepatitei virale C acute* în Anenii Noi- 6,55 cazuri, Telenești- 4,52 cazuri, Leova- 2,96 cazuri, Ialoveni – 2,71 cazuri, Orhei- 2,50 cazuri, Chișinău- 1,93 cazuri și Edineț-1,75 cazuri;

-*a hepatitei virale B cronică fără Delta antigen* a constituit în mun. Chișinău - 16,66 cazuri, mun. Bălți-22,00 cazuri și raioanele: Leova-215,72 cazuri, Cimișlia-127,26 cazuri, Orhei-96,36 cazuri, Șoldănești-88,56 cazuri, Soroca-69,14 cazuri, Florești-52,20 cazuri, Ialoveni-43,35 cazuri, Strășeni-37,18 cazuri, Nisporeni-36,16 cazuri, Căușeni-16,94 cazuri, Dubăsari (Coșnița)-12,03 cazuri, Hîncești-12,15 cazuri, Fălești-9,04 cazuri, Briceni-7,55 cazuri, Cahul-6,27 cazuri, Ștefan-Vodă-6,30 cazuri, Ocnița-5,12 cazuri, Vulcănești-4,08 cazuri, Taraclia-3,16 cazuri, Glodeni-2,33 cazuri, Criuleni-1,75 cazuri și Drochia-1,62 cazuri;

-*a hepatitei virale C cronică* a constituit în mun. Chișinău 39,12 cazuri, mun. Bălți 26,19 cazuri și raioanele: Orhei-88,85 cazuri, Soroca-64,53 cazuri, Șoldănești-61,31 cazuri, Florești-58,53 cazuri, Ialoveni-51,48 cazuri, Strășeni-43,38 cazuri, Leova-41,37 cazuri, Căușeni-33,87 cazuri, Cimișlia-30,30 cazuri, Nisporeni-23,25 cazuri, Briceni-20,77 cazuri, Drochia-19,47 cazuri, Taraclia-18,97 cazuri, Fălești-15,07 cazuri, Ocnița-12,79 cazuri, Cahul-10,03 cazuri, Glodeni-9,34 cazuri, Dubăsari (Coșnița)-8,02 cazuri, Hîncești-6,75 cazuri, Basarabeasca-6,18 cazuri, Rîșcani-1,99 cazuri și Ceadâr-Lunga-1,52 cazuri.

Incidența hepatitelor virale B, C acute, pe segmente de vârstă și mediul de trai la 100 mii populație a constituit:

- *prin hepatita virală B acută* – 0,40 cazuri, inclusiv: la maturi - 0,51 cazuri și la copii - 0,00 cazuri, în localități urbane - 0,42 cazuri și rurale - 0,38 cazuri;

- *prin hepatita virală C acută* - 0,83 cazuri, inclusiv: la maturi – 1,05 cazuri și la copii - 0,00 cazuri, în localități urbane - 0,92 cazuri și rurale - 0,76 cazuri (Tabelul 1).

Tabelul nr. 1

**Incidența prin hepatitele virale B și C acute,
la 100 000 populație, a.a. 2017-2023**

Indicatorul		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Incidența prin hepatita virală B acută,	Total	0,57	0,62	0,17	0,12	0,27	0,16	0,40
	Maturi	0,74	0,77	0,18	0,12	0,31	0,21	0,51

a.a. 2017-2023	Copii	0,15	0	0,13	0,13	0,13	0	0
	Urban	0,65	1,08	0,38	0,16	0,38	0,14	0,42
	Rural	0,6	0,23	0	0,09	0,19	0,18	0,38
Incidența prin hepatita virală C acută, a.a. 2017-2023	Total	1,32	1,04	0,85	0,45	0,3	0,49	0,83
	Maturi	1,8	1,29	1,02	0,55	0,37	0,62	1,05
	Copii	0	0	0,13	0	0	0	0
	Urban	2,3	1,9	1,08	0,54	0,43	0,7	0,92
	Rural	0,82	0,32	0,65	0,37	0,19	0,31	0,76

Incidența prin hepatitele virale B, C și D cronice la 100 mii populație a constituit:

- prin hepatita virală B cronică fără Delta antigen – 23,37 cazuri, inclusiv: la maturi – 29,43 cazuri, la copii – 0,48 cazuri, în localitățile urbane – 25,96 cazuri și rurale – 21,60 cazuri;

- prin hepatita virală B cu Delta antigen – 1,33 cazuri, inclusiv: la maturi – 1,69 cazuri, la copii - 0,00 cazuri, în localitățile urbane – 1,13 cazuri și rurale – 1,51 cazuri;

- prin hepatita virală C cronică – 45,00 cazuri, inclusiv: la maturi – 56,79 cazuri, la copii - 0,48 cazuri, în localitățile urbane – 67,97 cazuri și rurale – 24,52 cazuri (Tabelul 2).

Tabelul nr. 2

Incidența prin hepatita virală B și C cronică, a.a.2017-2023

Indicatorul		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Incidența prin hepatita virală B cronică cu Delta Antigen primar depistată, a.a.2017-2023	Total	1,02	0,99	0,85	0,37	1,1	0,88	1,33
	Maturi	1,23	1,17	1,05	0,46	1,17	1,11	1,69
	Copii	0,13	0,26	0	0	0,79	-	0
	Urban	0,97	1,35	0,97	0,49	1,4	0,77	1,13
	Rural	1,06	0,69	0,74	0,28	0,84	0,98	1,51
Incidența prin hepatita virală B cronică fără Delta Antigen primar	Total	16,17	15,79	18,28	7,86	11,27	13,43	23,37
	Maturi	19,91	19,42	22,42	9,57	13,44	16,92	29,43
	Copii	0,39	0,52	0,53	0,53	1,98	0,31	0,48
	Urban	18,24	17,98	18,33	7,39	12,99	15,17	25,96

depistată, a.a. 2017-2023	Rural	14,41	13,93	18,24	8,26	9,79	11,9	21,60
Incidența prin hepatita virală C cronică, a.a.2017-2023	Total	26,6	25,24	28,03	14,07	19,13	33,01	45,00
	Maturi	32,74	31,08	34,51	17,23	23,47	41,63	56,79
	Copii	0,65	0,65	0,26	0,53	0,53	0,62	0,48
	Urban	38,58	41,86	47,76	23,07	28,79	53,97	67,97
	Rural	16,34	11,13	11,05	6,31	10,81	14,71	24,52

În scopul reducerii morbidității prin hepatitele virale B, C și D acute, cronice și ciroze și minimizarea consecințelor socio-economice a hepatitelor virale, în anul 2023 au fost realizate următoarele activități:

- ***Asigurarea testării de screening cu TRD al hepatitelor virale B, C și D***

În republică, se realizează testarea de screening la hepatitele virale B și C cu teste rapide de diagnostic (TRD), sporind accesibilitatea populației la testare. În anul 2023 cu TRD au fost testate la HVB 80197 de persoane, dintre care 3053 (3,81%) persoane au fost cu rezultat pozitiv și la HVC au fost testate 73632 de persoane, dintre care 3039 (4,13%) persoane au fost cu rezultat pozitiv. Comparativ cu anul 2022 testarea de screening cu TRD a sporit la hepatita virală C de 1,2 ori.

- ***Asigurarea activităților de prevenire a hepatitelor virale și profilaxiei specifice a hepatitei virale B pentru grupurile cu risc sporit de infectare.***

Instituțiile medicale și direcțiile CSP teritoriale au organizat și efectuat activități profilactice și măsuri antiepidemice în focare. Este asigurată inofensivitatea manoperelor și manipulațiilor medicale, managementul deșeurilor medicale, personalul medical asigurat cu echipament individual de protecție, cu biocide și articole medicale monoutilizabile, aparataj și tehnică modernă pentru dezinfectarea și sterilizarea garantată a instrumentarului și echipamentului medical.

În conformitate cu Planul de vaccinare pentru anul 2023, a fost realizată imunizarea contra hepatitei virale B a persoanelor din grupurile de risc sporit. În acest scop, au fost achiziționate 9000 doze de vaccin contra hepatitei virale B și repartizate în teritoriile administrative conform repartiției Ministerului Sănătății.

În perioada de referință, a fost asigurată monitorizarea lunară a realizării vaccinării prin intermediul rapoartelor statistice privind vaccinările efectuate în IMSP, transferul datelor în format electronic, generalizarea și analiza lor. În anul 2023, au fost vaccinate cu vaccin contra hepatitei virale B *cu prima doză* 3372

persoane din 2546 planificate, *cu a doua doză* 3138 persoane din 4494 planificate, *cu a treia doză* 2159 persoane din 3872 planificate, *cu a patra doză* 945 persoane din 356 planificate, ceea ce denotă o creștere a persoanelor la care a fost inițiată vaccinarea în raport cu cele planificate.

Cuprinderea vaccinală contra hepatitei virale B a grupurilor cu risc sporit de infectare, în anul 2023 a avut o tendință de creștere, comparativ cu anul 2022, constituind cu I doză- 132,4 % și cu a IV doză- 265,4% și o scădere a cuprinderii vaccinale cu a II doză- 69,8%, cu a III doză- 55,8% și (Tabelul nr.3).

Tabelul nr. 3

**Cuprinderea vaccinală contra hepatitei virale B
a populației cu risc sporit de infectare**

	I doză		II doză		III doză		IV doză	
	Planificat	Realizat %	Planificat	Realizat %	Planificat	Realizat %	Planificat	Realizat %
2020	6181	39,0 %	6209	47,9%	6480	48,0 %	814	53,2%
2021	5090	58,7 %	6126	52,6 %	5641	31,5 %	497	80,5 %
2022	4977	92,5%	3828	91,0%	2721	87,0%	1117	97,7%
2023	2546	132,4%	4494	69,8%	3872	55,8%	356	265,4%

- ***Asigurarea accesului la servicii de tratament și îngrijire continuă a pacienților cu hepatite virale B, C și D***

În republică este asigurat accesul la servicii de tratament, inclusiv antiviral și îngrijire a pacienților cu hepatite virale B, C și D și se realizează în conformitate cu prevederile Ordinului Ministerul Sănătății nr. 641/2016 ”Cu privire la aprobarea Regulamentului privind procedura de includere a pacienților în terapia antivirală a hepatitelor cronice și cirozelor hepatice virale B,C, D la copii și adulți, Ordinului MS nr. 1315/2018 „Cu privire la modificarea Ordinului Ministerului Sănătății nr. 641”, Ordinului MS nr. 588/2020 „Cu privire la instituirea Comisiei specializate pentru inițierea tratamentului antiviral a Ministerului Sănătății”.

Tratamentul antiviral al bolnavilor cu hepatite cronice și ciroze hepatice virale B, C, D este efectuat în baza Protocoalelor Clinice Naționale.

Comisia specializată pentru inițierea tratamentului antiviral în perioada noiembrie 2016 – decembrie 2023 a examinat peste 32 mii dosare, dintre care au fost identificate ca eligibile și, respectiv au fost incluși în tratamentul antiviral 30115 de pacienți: inclusiv 22559 cazuri cu HVC și 7556 cazuri cu HBV/HDV (Tabelul 4).

Tabelul 4

**Pacienți incluși în tratament antiviral
în perioada noiembrie 2016 – decembrie 2023, (abs.)**

Nr pacienți	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Total
HVC	920	6664	5267	3537	1432	1744	1527	1468	22559
HVB/ HVD	-	1064	1411	1191	706	908	1049	1227	7556
Total	920	7728	6678	4728	2138	2652	2576	2695	30115

În perioada anilor 2016 – 2023 au fost semnate 56 de ordine a Ministerului Sănătății cu privire la încadrarea în tratamentul antiviral a pacienților cu hepatite virale cronice și cirozelor hepatice. Pe parcursul anului 2023 au fost semnate 5 ordine a Ministerului Sănătății și respectiv incluși în tratament antiviral 2695 pacienți cu hepatite cronice și ciroze hepatice virale B, C, D (copii și adulți), din care 1468 pacienți cu HVC, 1144 pacienți cu HVB și 83 pacienți cu HVD (Tabelul 5).

Tabelul 5

**Pacienți incluși în tratament antiviral în perioada
ianuarie-decembrie 2023, conform ordinelor, (abs.)**

Caz / Ordin	Ord. MS Nr. 172 07.03.23	Ord. MS Nr.375 25.04.23	Ord.MS Nr. 570 26.06.23	Ord. MS nr. 702 18.08.23	Ord.MS nr.1024 24.11.23	Total
HVC	213	138	322	705	90	1468
HVB	244	127	219	79	475	1144
HVD	8	7	12	18	38	83
Total	465	272	553	802	603	2695

În perioada 2016-2023, în tratament antiviral au fost incluși 87 de copii (anul 2023 – 18 copii), respectiv 54 de cazuri cu hepatite cronice virale C (anul 2023 – 6) și 33 de cazuri cu hepatite cronice virale B și D (anul 2023 – 12). De asemenea, au beneficiat de tratament 560 de pacienți ce se aflau în detenție (anul 2023 – 77 pacienți), respectiv 593 cu hepatite cronice virale C (anul 2023 – 76) și 21 cu hepatite cronice virale B și D (anul 2023 – 1) (Tabelul 6).

Tabelul 6**Pacienți aflați în detenție și copii cu hepatite cronice și ciroze hepatice virale B, C, D, incluși în tratament antiviral în perioada 2016 – 2023 (abs.)**

Nr pacienți		2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Total
Penitenciar	HVC	0	1	102	95	67	133	63	76	539
	HVB/ HVD	0	0	0	3	6	8	3	1	21
Copii	HVC	0	0	12	15	5	6	10	6	54
	HVB/ HVD	0	0	0	3	8	6	4	12	33

- *Informarea continuă cu sporirea gradului de alertă a fiecărei persoane, îndeosebi în rândul grupurilor cu risc sporit de infectare și a comunității privind hepatitele virale B, C și D*

În scopul creșterii nivelului de informare și conștientizare a populației privind prevenirea hepatitelor virale, în conformitate cu dispoziția ANSP nr.134-d din 14 iulie 2023 a fost organizată Ziua Mondială a Hepatitei – 28 iulie 2023. Evenimentul a fost desfășurat cu genericul „**O viață, Un ficat- Protejează ambele!**”, Acțiunile principale realizate în acest context au inclus: elaborarea suportului informativ privind organizarea acțiunilor de comunicare și informare a populației la nivel teritorial și a mesajelor de mediatizare; elaborarea și plasarea pe pagina WEB a ANSP a comunicatului de presă cu prilejul Zilei Mondiale a Hepatitei; mediatizarea activă prin rețele de socializare și mass - media a informației la acest subiect; Organizarea seminarelor și ședințelor informative, a prelegerilor și convorbirilor, etc. individuale și în grup, lecții publice, acțiuni în comunitate, ore informative, etc.

Mesajele principale de comunicare s-au axat pe importanța imunizării nou-născuților cu vaccin contra HVB atât în maternitate, cât și conform Programului Național de imunizări 2023-2027, inclusiv imunizarea adulților din grupul cu risc sporit de infectare; importanța testării markerilor hepatitelor virale B, C și D pentru persoanele din grupul de risc; prevenirea și excluderea transmiterii hepatitelor pe cale sexuală, habituală și prin utilizarea de droguri injectabile a hepatitelor virale B, C și D.

Tinerii care au accesat serviciile Centrelor de Sănătate Prietenoase Tinerilor au fost informați despre pericolul contractării virusului hepatic, inclusiv pe cale sexuală, consumului de droguri prin injectare, în timpul efectuării piercing-ului și a tatuajelor în cazul nerespectării cerințelor de dezinfecție suficientă și calitativă a instrumentarului utilizat.

În cadrul instruirii igienice cu diferiți angajați (lucrătorii cantinelor școlare și preșcolare, întreprinderi industriale, angajații din unitățile de profil alimentar, frizeri) în program au fost incluse tematici cu privire la profilaxia hepatitelor virale.

Conform raportului statistic 50 – san privind promovarea sănătății și educației pentru sănătate, în țară au fost organizate 248 seminare de instruire, în cadrul cărora au fost instruiți 9728 persoane, au fost elaborate 41 materiale metodic-informative, au fost translate 11 emisiuni la posturile de televiziune, au fost difuzate 3 emisiuni la radio, au fost publicate 13 articole în presă, au fost plasate 149 de informații în resursele de internet (pagini WEB, rețele socializare, etc.). De asemenea, au fost realizate 50682 convorbiri, 3 de acțiuni organizate în comunități (flash – mob, expoziții, serate, etc.) și elaborate 115 buletine sanitare.

- ***Realizarea cercetărilor științifice, privind hepatitele virale B, C și D cu perfecționarea măsurilor de supraveghere și răspuns pentru reducerea riscului de transmitere***

În perioada anului 2023 a continuat realizarea proiectului de cercetări științifice în domeniul hepatitelor virale ”Seroprevalența hepatitei virale E separat și în asociere cu hepatitele virale A, B, C cu optimizarea măsurilor de control și răspuns”.

În baza cercetărilor științifice au fost publicate o monografie – ”Hepatita virală E: de la descoperirea virusului la tratamentul bolii”, 2 articole științifice cu impact factor în reviste internaționale recenzate, 3 articole în reviste naționale de categoria B și 10 teze la conferințe internaționale. A fost înaintată o cerere de brevet de scurtă durată ”Metodă de testare a sângelui persoanelor imunocompromise la markerii hepatitei virale E”.

Activități spre implementare pentru anul 2024:

- Asigurarea accesului populației la testarea de screening la markeri hepatitelor virale în scopul depistării persoanelor infectate, confirmării diagnosticului și înrolarea în tratamentul specific.
- Asigurarea accesului la tratament antiviral a persoanelor cu hepatite virale și ciroze hepatice.
- Asigurarea imunizării împotriva hepatitei virale B a persoanelor din grupurile cu risc de infectare.
- Promovarea modului sănătos de viață pentru excluderea transmiterii pe cale sexuală, habituală și prin utilizarea de droguri injectabile a hepatitelor virale B, C și D.

- Organizarea și realizarea Zilei Mondiale a Hepatitei cu implicarea mass-media, comunităților și societății civile etc.
- Instruirea personalului medical privind riscul infectării profesionale, interpretarea semnificației markerilor serologici ai hepatitelor virale B, C și D și măsurilor de combatere a acestora.
- Asigurarea supravegherii epidemiologice cu elaborarea și publicarea rapoartelor naționale privind situația epidemiologică prin hepatitele virale.
- Realizarea analizei situaționale, studiilor științifice privind aspectele etiologice, epidemiologice, clinice, de diagnostic, tratament și profilaxie a hepatitelor virale B, C și D acute, cronice și cirozelor hepatice.
- Elaborarea Programului Național și programelor teritoriale de combatere a hepatitelor virale B, C și D pentru anii 2024-2028.

Director

Nicolae JELAMSCHI

Executor:

S. Stratulat, tel. 079531806